

**Сергєєва О.В., к. е. н., доцент
Шкряда Н.В.**

*Донецький національний університет економіки
і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського*

ФІНАНСОВІ РИЗИКИ: МЕТОДИ АНАЛІЗУ ТА НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

На сучасному етапі функціонування підприємств міра впливу фінансових ризиків на результати їх діяльності істотно зростає. Така тенденція викликана нестабільністю економічної ситуації в країні, появою нових інноваційних фінансових інструментів, мінливістю кон'юнктури фінансового ринку і рядом інших чинників. Тому ідентифікація і оцінка рівня фінансових ризиків, а також удосконалення інструментів скорочення негативних наслідків їх прояву є однією з актуальних завдань в практичній діяльності підприємства.

Визначенню сутності фінансових ризиків та методів їх оцінювання присвячено праці таких вітчизняних та зарубіжних науковців, як Т. А. Говорушко, І. Т. Балабанов, А. М. Поддєрьогін, В. В. Вітлінський, Р. Н. Холт, Т. В. Яворська, М. О. Романенко та інші.

Метою даного дослідження є визначення методів аналізу фінансових ризиків та пошук шляхів їх нейтралізації.

На сьогодні у вітчизняній економічній теорії та практиці немає єдиного підходу до визначення сутності фінансових ризиків. Так, В. М. Шелудько стверджує, що фінансовий ризик – це ризик не отримати задовільний фінансовий результат від здійснення господарської діяльності підприємства [1].

У роботі А. М. Поддєрьогіна [2] зазначається, що формування фінансового ризику притаманне всім господарським операціям, які реалізуються в межах фінансової діяльності підприємства.

В. В. Масалітіна [3] розглядає фінансовий ризик як невизначеність, що пов'язана із залученням та використанням власних і запозичених джерел фінансування операційної та інвестиційної діяльності підприємства.

Т. А. Говорушко [4] стверджує, що фінансовий ризик – це ймовірність виникнення непередбачених фінансових втрат (зниження очікуваного прибутку, доходу, втрата частини чи всього капіталу) у ситуації невизначеності умов фінансової діяльності підприємства.

Але в цілому, фінансовий ризик – ймовірність втрати запланованих фінансових результатів через настання несприятливих подій для суб'єкта економічної діяльності в умовах невизначеності під час здійснення господарської діяльності.

Фінансовий ризик передбачає невизначеність, тому його оцінка не може бути повністю достовірною. Будь-який метод оцінки ризику має на меті максимальне наближення до реального результату, але не дає змогу зовсім уникнути помилок.

З великого різноманіття методів, які пропонуються вітчизняними та іноземними науковцями, Зоріна О.А.[5] виділяє такі основні групи методів аналізу фінансових ризиків (рис. 1).

Рис. 1 Методи аналізу фінансових ризиків

Наведені методичні підходи до оцінки фінансового ризику дають змогу виявляти його, оцінювати в динаміці та контролювати рівень, що забезпечить прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Існує багато різних причин виникнення фінансових ризиків. Вони, своєю чергою, також поділяються на зовнішні та внутрішні.

До основних зовнішніх причин формування фінансових ризиків належать такі: нестабільна економіка країни; економічна криза; інфляція; неефективне підвищення рівня конкурентної боротьби; зниження цін на світовому ринку; політичні чинники тощо. До внутрішніх причин формування фінансових ризиків можна віднести: незадовільну фінансову політику підприємства, неефективне управління витратами, доходами і фінансовими результатами [6].

Оскільки підприємство практично не може впливати на зовнішні ризики, то основну увагу необхідно приділяти внутрішнім механізмам нейтралізації ризиків, до яких належать:

- диверсифікація, що є процесом розподілу інвестованих коштів між різними об'єктами вкладення капіталу, безпосередньо не пов'язаними між собою. Цей метод дає змогу уникнути частини фінансового ризику на основі розподілу капіталу між різноманітними видами діяльності.

- лімітування – це встановлення ліміту, тобто граничних сум витрат, продажу, кредиту тощо. Лімітування застосовують для зниження фінансового ризику в кредитній та інвестиційній діяльності підприємства;

- самострахування є децентралізованою формою створення натуральних і грошових страхових фондів безпосередньо на підприємствах, особливо тих, чия

діяльність піддається ризику. Основне завдання самострахування полягає в оперативному подоланні тимчасових труднощів у фінансово-комерційній діяльності;

- хеджування дає можливість зменшити ризик за допомогою укладення відповідної угоди. Найчастіше хеджування застосовують як засіб страхування вартості товарів або прибутку, а також валютних ризиків підприємства [5].

Розглянуті методи дозволять зменшити ймовірність виникнення фінансових ризиків, але при цьому не створюються спеціальні фонди і резерви для компенсації можливих фінансових втрат у випадку, коли ризикова подія настала. Така роль відводиться страхуванню як одному з методів управління фінансовими ризиками [7]

Отже, з огляду на вищенаведене можна сказати, що для управління ризиком підприємству необхідно розглянути всі можливі варіанти, що характерні при різній кількісній оцінці ризику та можливих варіаціях його видів, що призводить до значних результатів економічної діяльності.

Щоб вижити у конкурентному ринковому середовищі, підприємствам необхідно приймати нетрадиційні та сміливі рішення. Однак, це також підвищує рівень економічного і фінансового ризику. За таких умов підприємства мають своєчасно ідентифікувати і правильно оцінювати рівень ризику, ефективно управляти ним з метою обмеження його негативного впливу та мінімізації обсягів фінансових втрат.

Список використаної літератури

1. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : [навч. посіб.] / [В. М. Шелудько]. – [2-ге вид., випр. і доп.]. – К. : Знання-Прес, 2003. – 535 с.
2. Орєхова К.В., Кметик Л.М. Критичний аналіз підходів до визначення поняття «фінансовий ризик підприємства» [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VUbsNbU/2011_1/VUBSNBU10_p69-p74.pdf>
3. Масалітіна В. В. Планування руху грошових коштів в системі управління фінансовими ризиками : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.01 [Електронний ресурс] / В. В. Масалітіна ; Нац. трансп. ун-т. – К., 2002. – 20 с.
4. Говорушко Т. А. Страхові послуги : [навч. посібник] / Т. А. Говорушко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 400 с.
5. Зоріна О.А. Методи аналізу фінансових ризиків [Електронний ресурс]: Режим доступу: < http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ptmbo/2011_2/21.pdf>
6. Стадник І. Р. Фінансові ризики підприємствата методи їх нейтралізації [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Magisterium/Economy/2011_44/16_stadnyk.pdf>
7. Жихор О.Б.,Балясна Ю.С. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Fkd/2011_2/part1/22.pdf>